

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Педагогічний факультет
Кафедра початкової та дошкільної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи **Н. В. Михальченко**

30 серпня 2023 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕДАГОГІКА СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ**

Ступінь магістра
Галузь знань: 01 Освіта/ Педагогіка
Спеціальність 012 Дошкільна освіта
Освітньо-професійна програма Дошкільна освіта

2023 – 2024 навчальний рік

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Лісовська Тетяна Адамівна, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.

Програму схвалено на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти
Протокол 1 від «29» серпня 2023 року №1

Завідувач кафедри
початкової та дошкільної освіти (Якименко С.І.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією педагогічного факультету

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1
Голова навчально-методичної комісії (Хрящевська Л.М.)

Програму погоджено навчально-методичною радою університету

Протокол від «30» серпня 2023 року № 12
Голова навчально-методичної ради університету (Н.В. Михальченко)

Анотація

Підготовка молоді до вступу в шлюб, до майбутнього сімейного життя – одна із складових частин загальної системи виховання підростаючого покоління. В українському суспільстві молодь є найбільш активною частиною населення, а її чисельність визначає рівень народжуваності, тобто – демографічні перспективи держави. В ієрархічній системі ціннісних орієнтацій молоді, згідно досліджень, сім'я, як надзвичайно важливий елемент соціальної структури суспільства, відіграє важливу роль. Зміни, які відбуваються в сім'ї, впливають на характер суспільних відносин, на стан і розвиток самого суспільства. Теоретичні знання про шлюб, сім'ю та цінності повинні розглядатися з позиції соціального, правового, психолого-педагогічного та морально-етичного підходів..

Сучасний фахівець, що працює у сфері надання допомоги особистості та розкриття її потенційних можливостей для ефективної самореалізації у суспільстві, не повинен нехтувати знаннями про такі важливі проблеми, як основи сім'ї і родинне виховання. Особистістю не народжуються — нею стають у процесі спілкування і діяльності. Саме через соціальне середовище, в якому перебуває людина, набуваються знання, досвід і практичні вміння для налагодження стосунків з іншими людьми. А перше соціальне середовище, яке оточує дитину — це сім'я. Яка сім'я, на яких принципах базується виховання, особистість батька, матері та інших членів родини, специфіка сімейного спілкування, сімейні традиції і свята — все це здійснює неоціненний вплив на розвиток і формування особистості дитини. Досвід, що отримує дитина через взаємодію з батьками, закріплюється і формує відповідні моделі стосунків з іншими людьми, що передаються із покоління в покоління. У кожному суспільстві складається відповідна культура взаємин і взаємодії між батьками й дітьми, виникають соціальні стереотипи, відповідні установки і погляди на виховання у сім'ї. Нові соціально-економічні умови розвитку нашої країни створюють труднощі, з якими зустрічаються сучасні батьки, і це неодмінно позначається на сімейних стосунках. Тому головна мета курсу — розкрити сучасні наукові уявлення про педагогіку сімейного виховання, доцільні шляхи і засоби сімейного виховання дітей та сформувати у студентів певні вміння і навички консультування батьків з питань сімейної педагогіки.

Ключові слова: суспільство, культура батьківського спілкування, дитина дошкільного віку.

Annotation

Preparing young people for marriage, for future family life - one of the components of the overall system of education of the younger generation. In Ukrainian society, young people are the most active part of the population, and their number determines the birth rate, ie - the demographic prospects of the state. In the hierarchical system of value orientations of young people, according to research, the family, as an extremely important element of the social structure of society, plays an important role. The changes that take place in the family affect the nature of social relations, the state and development of society itself. Theoretical knowledge about marriage, family and values should be considered from the standpoint of social, legal, psychological, pedagogical and moral and ethical approaches. Thus, the social aspect is revealed in the topics "Marriage and the family as a factor in the stability of society", "The main functions of the family in the modern world", "The state and development of the family: the demographic aspect"; legal – «Legal foundations of the family», «Rights and responsibilities of parents and children", moral and ethical - "Culture of family relationships", "Family values, etc.

The modern professional working in the field of personal assistance and the discovery of its potential for effective self-realization in society should not neglect knowledge of such important issues as the basics of the family and family upbringing. They are not born a personality - they become it in the process of communication and activity. It is through the social environment in which a person is that knowledge, experience and practical skills are acquired to establish

relationships with other people. And the first social environment that surrounds a child is the family. What kind of family, on what principles the upbringing is based, the personality of the father, mother and other family members, the specifics of family communication, family traditions and holidays - all this has an invaluable influence on the development and formation of the child's personality. The experience gained by the child through interaction with parents is consolidated and forms appropriate models of relationships with other people, which are passed down from generation to generation. In every society there is an appropriate culture of relationships and interactions between parents and children, there are social stereotypes, appropriate attitudes and views on family upbringing. New socio-economic conditions for the development of our country create difficulties that modern parents face, and this inevitably affects family relationships. Therefore, the main purpose of the course is to reveal modern scientific ideas about the pedagogy of family education, appropriate ways and means of family education of children and to form in students certain skills and abilities to advise parents on family pedagogy.

Key words: society, culture of parental communication, preschool child.

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Педагогіка сімейного

виховання» складена Лісовською Т.А. відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра напряму 012 Дошкільна освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні і методичні засади вивчення співпраці ЗДО з родинами. Вимоги до особистісних і професійних якостей вихователя ЗДО та застосування у його роботі сучасних форм, методів і технологій співпраці з родинами.

Міждисциплінарні зв'язки: педагогіка дошкільна, психологія загальна, психологія дитяча, теорія і методика співпраці з родинами, фахові методики.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1.1. Мета курсу полягає в усвідомленні майбутніми фахівцями дошкільної царини важливості соціальної ролі сім'ї, особливості співпраці сімейного і суспільного дошкільного виховання, знайомство їх з видами, особливостями, функціями сучасної сім'ї; розкриття змісту основних форм співпраці з родиною, знайомство з особливостями, сучасними тенденціями розвитку сімейного виховання, змістом освітніх програм, щодо ефективної взаємодії ЗДО й родин вихованців.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- навчити студентів використовувати різноманітні методики діагностування сімей; аналізувати життєві ситуації з подальшим визначенням варіантів поведінки батьків та дітей;
- сформувати вміння проводити діагностування сімей;
- навчити студентів розуміти відмінності між різними родинами та відповідно сприймати їх;
- навчити створювати та випробовувати на практиці стратегії виховного впливу, які визначаються потребами родини та громади;
- сформувати вміння підвищувати рівень педагогічної культури батьків, враховуючи їхній загальний розвиток, активність, різноманітні інтереси на основі відроджуваних традицій української етнопедагогіки та досягнень світової педагогіки.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями

I. Загальнопредметні:

ЗК-3. Здатність ідентифікувати, формулювати та розв'язувати проблеми.

ЗК-4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-5. Здатність до планування, складання прогнозів і передбачення наслідків своїх дій.

ЗК-6. Здатність до співпраці і взаємодії в команді.

II. Фахові:

ФК-1 Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

ФК-7. Здатність до навчання дітей раннього і дошкільного віку суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

ФК-9. Здатність до виховання у дітей інтересу і поваги до національних традицій, звичаїв, свят, обрядів, народних символів.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Особливості становлення та розвитку інституту сім'ї в Україні.

Тема 2. Стан сім'ї в сучасному суспільстві.

Тема 3. Специфіка сімейного виховання.

Тема 4. Теоретико-методологічні основи сімейного виховання. Роль батьківського спілкування у вихованні дитини.

Тема 5. Педагогічна культура батьків – запорука ефективного освітнього процесу.

Тема 6. Взаємодія інститутів родинного і суспільного виховання дітей дошкільного віку. Заклад дошкільної освіти і сім'я.

Тема 7. Форми і методи взаємодії закладу дошкільної освіти із сім'єю.

Тема 8. Педагогічна просвіта сучасних батьків.

Тема 9. Домашнє насильство – найвища міра моральної деградації.

Тема 10. Виховання дітей у сучасній молодій сім'ї.

3. Рекомендована література Базова

1. Бех І.Д. Виховання особистості : підручник. К.: Либідь, 2008. 848 с.
2. Корчага Н., Баранюк О. Особливості організації просвітницької роботи з батьками // Психолог. 2008. № 3. С. 32.
3. Крутій К. Л. Освітній простір дошкільного навчального закладу: монографія : у 2-х ч. Частина друга. Концепція, Програма розвитку та освітні програми ДНЗ. Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2010. 284 с.
4. Лісовська Т.А. Сімейне виховання : навчально-методичний посібник. Миколаїв : видавець Румянцева Г. В., 2023. 152 с.
- 5.
6. Максименко С.Д., Євтух М.Б., Цехмістер Я.В., Лазуренко О.О. Психологія та педагогіка. Підручник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 584 с.
7. Сіренко А.Є. «Формуємо впевнену особистість дошкільника» / Програма для дітей старшого дошкільного віку щодо формування впевненості у собі А. Є. Сіренко. Черкаси: ЧОПОПП, 2014. 48 с.

Допоміжна

1. Колосова Н.М. Педагогічна підтримка дітей дошкільного віку / Наука і освіта, 2008. № 6. С. 85-88.
2. Стельмахович М. Народна педагогіка; Українське родинознавство. К.: Освіта, 1992. 186с.
3. Сухомлинський В. О. Мікроклімат вашого дому // Твори. В 5-ти томах. К.: Радянська школа, 1977. 386с.
4. Соціально-педагогічна діяльність вищих навчальних закладів щодо формування сімейних цінностей у студентської молоді: навчально-методичний посібник/ за заг. ред. д-ра іст. наук, проф.. О.А.Удода. Суми : Сумський державний університет, 2014. 198 с.
5. Товкач І.Є. Хочу бути мамою, хочу бути татом: навч.-метод. посіб. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 366 с

Інформаційні ресурси

1. http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/_Index.php
  2. <http://www.rsl.ru/ru/s3/s331/s122/d1312/d13123310/>
  3. http://lib.nspu.ru/elibrary/inet_book.html?rectype=a&biblevel=m&cnt=20&page=2
  4. <http://www.alleng.ru/edu/psych2.htm>
  5. <http://www.psdict.ru/>
  6. http://www.koob.ru/practic_psychology/
  7. http://www.koob.ru/shneider_l/semeynaya_psihologia
-
4. **Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.**
  5. **Засоби діагностики успішності навчання: тестування.**